

Informatie voor gemeenten inzake de uitvoering van het antennebeleid met inachtneming van het voorzorgprincipe.

Meldpunt Gezondheid en Milieu, april 2007

Het Nationaal Antennebeleid

Het overheidsbeleid t.a.v plaatsing van antennes voor mobiele communicatie is neergelegd in de nota Nationaal Antennebeleid (NAB) van 2000. Essentie van het beleid is dat alleen voor de masten die hoger zijn dan 5 meter een bouwvergunning vereist is (voor masten tussen de 5 en de 40 meter geldt de "lichte" bouwvergunningprocedure, voor hogere masten de "gewone"). Voor het plaatsen van antennemasten voor mobiele telefonie korter dan 5 meter is dus geen bouwvergunning nodig. Afspraken met betrekking tot het plaatsen van deze bouwvergunningvrije antennes zijn, in het kader van het NAB uitgewerkt in een convenant tussen overheid, de VNG en de operators van mobiele telefonie.

De belangrijkste afspraken in het convenant zijn:

- 1. gemeenten krijgen inzicht in plaatsingsplannen
- 2. instemmingsprocedure voor huurders
- 3. afspraken over antenneregister
- 4. afspraken met betrekking tot blootstellingslimieten

De ondertekening van het Convenant was een absolute voorwaarde voor het parlement om akkoord te gaan met een wijziging van de Woningwet (15 juli 2002) met als doel antenne-installaties lager dan 5 m. bouwvergunningvrij te maken. Het Convenant beoogt de snelle plaatsing van antenne-installaties gecontroleerd en zorgvuldig te laten verlopen, werpt drempels op wanneer plaatsing op woongebouwen gepland is en geeft precies aan welke procedures hiertoe moeten worden doorlopen.

Operators moeten per (deel)gemeente een plaatsingsplan opstellen, waarin ook de reeds bestaande installaties worden aangegeven. Wanneer een operator een installatie op een woongebouw wil plaatsen moet hij aannemelijk maken dat dit noodzakelijk is.

Als een gemeente een plaatsingsplan wil bespreken, moet hij dit binnen 15 dagen schriftelijk aan de operators laten weten. *(het initiatief ligt dus bij de gemeente)* Het doel hiervan is overeenstemming te bereiken over de locaties. Na deze gesprekken wordt het plaatsingsplan als vaststaand beschouwd, inclusief de punten waarover nog geen overeenstemming bereikt is. Het plaatsingsplan bevat een duidelijke kaart van het grondgebied waarop het betrekking heeft. Aangegeven wordt de exacte locatie van alle bestaande en geplande installaties, de naam van de operator, of sprake is van een woongebouw en de datum van plaatsing. Als de exacte locatie nog niet bekend is tijdens het opstellen van het plaatsingsplan, geeft de operator het zoekgebied weer. Dit zoekgebied moet zo klein mogelijk zijn. Het plaatsingsplan kan ook gebruikt worden om aan te geven of er gezocht wordt naar een plek voor een vergunningplichtige installatie. Ook is in het Convenant geregeld dat 10% afwijking

van het plaatsingsplan is toegestaan, met een minimum van 1 opstelpunt per operator.

Inspraak voor burgers bij de vaststelling van dit plaatsingsplan is niet geregeld. Bewoners of andere derden zijn geen partij en worden door de operators dan ook niet geïnformeerd.

Uit het stroomschema, dat op de website van het antennebureau (www.antennebureau.nl) is weergegeven valt op te maken dat het verschil maakt of er voor de wetwijziging van 15 juli 2002 al dan niet een bestaand plaatsingsplan was.

Indien er reeds een plaatsingsplan was, dan is er geen dwang tot site-sharing. Operators en gemeente komen dan maximaal een overgangperiode van 1 jaar overeen, waarna het plan vaststaat, of ze zenden een concept plaatsingsplan aan de gemeente, wat zoals bovengenoemd, besproken gaat worden en daarna vaststaat.

Na 15 juli 2002 moet de initiërende operator andere operators aanschrijven om te vragen of zij aan het conceptplaatsingsplan willen deelnemen, waarna eventuele bespreking met de gemeente volgt tot het plaatsingsplan als vaststaand wordt beschouwd.

De GGD (Landelijk Centrum Medische Milieukunde) schrijft in zijn richtlijn van 2006: "Vervolgens wordt door de operator bij de eigenaar van het gebouw waarop de zendmast wordt geplaatst, om toestemming gevraagd. Tot slot wordt bij eventuele huurders (dus niet bij omwonenden!) een schriftelijke instemmingsprocedure uitgevoerd."

Installaties die vallen onder de criteria voor bouwvergunningvrije installaties en die zonder bouwvergunning vóór 15 augustus 2002 waren gebouwd of in aanbouw waren, werden per 15 augustus 2002 met terugwerkende kracht gelegaliseerd. Ook werd het nieuwe recht van toepassing verklaard op de nog lopende bouwaanvragen. Dat betekende dat deze aanvragen geretourneerd werden naar de aanvragende operator, met de mededeling dat voor het desbetreffende bouwvoornemen geen vergunning nodig is omdat sprake is van een bouwvergunningvrije activiteit. Het instemmingsrecht op basis van het vastgestelde Convenant geldt alleen voor nieuwe installaties. Voor de installaties van voor het Convenant, die na 15 juli 2002 gelegaliseerd werden, hebben bewoners geen instemmingsrecht met terugwerkende kracht.

Gemeenten kunnen dus via het plaatsingsplan **enige invloed** uitoefenen op de plaatsing van zendinstallaties op woongebouwen.

Bij zendingrichtingen waarbij een bouwvergunning nodig is, geldt een inspraakprocedure waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Gemeenten kunnen door wijziging van het bestemmingsplan gebieden aanwijzen waar plaatsing van een vergunningplichtige zendmast wel of niet mogelijk is, voorafgaande aan een daadwerkelijke plaatsing.

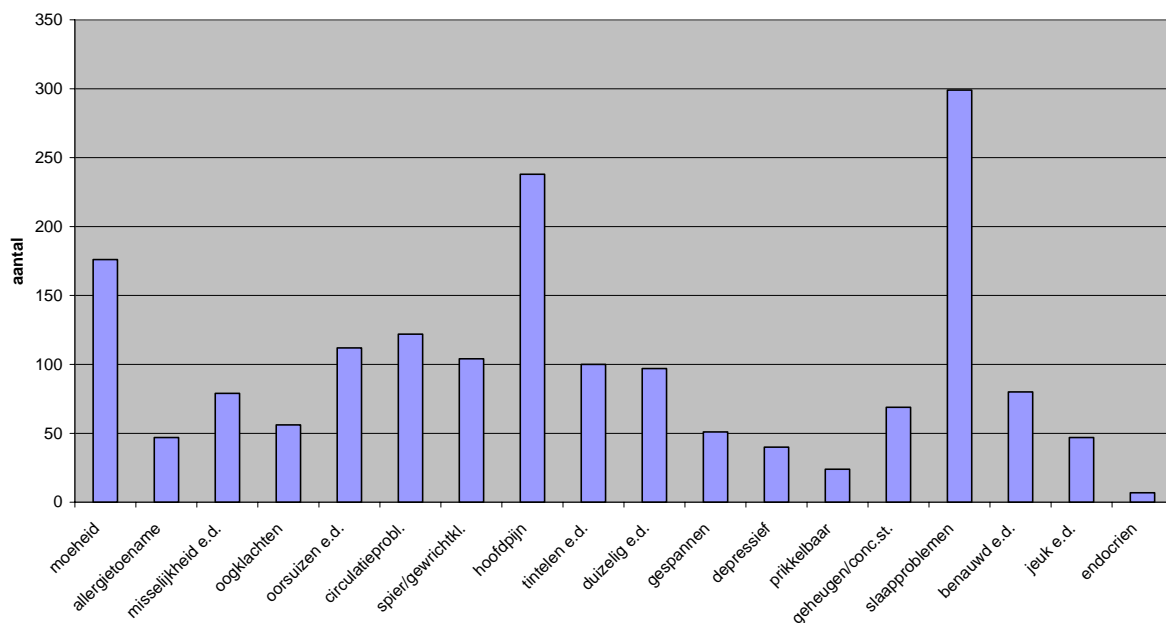
Juridisch wordt geen verschil gemaakt tussen plaatsing van GSM-, DCS- en UMTS-masten. De vraag is in hoeverre operators onbeperkt antennes op een opstelpunt mogen bijhangen.

Gezondheidsklachten gemeld bij het Meldpunt Gezondheid en Milieu i.v.m. antennes voor mobiele communicatie

Het is pas sinds kort dat de bevolking aan zo'n grote hoeveelheid (soms gepulste) elektromagnetische velden van verschillende frequenties ongewild wordt blootgesteld. Het gehele antennebeleid is gebaseerd op een door economische belangen ingegeven wens van de bevolking mobiel te kunnen bellen. Dat dit niet de wens is van de gehele bevolking en dat er behalve voordelen ook veel nadelen zijn, wordt niet belangrijk geacht.

Direct na de uitrol in 1998 begon het Meldpunt Gezondheid en Milieu klachten te krijgen van burgers. Geen klachten over overlast, maar klachten m.b.t. aantasting van de gezondheid. Deze klachten werden geregistreerd en zijn hieronder grafisch weergegeven. Soms kunnen klachten worden toegeschreven aan stress door 'mannen die 's nachts op het dak lopen', maar vaak ook zijn de gezondheidsklachten toe te schrijven aan blootstelling aan straling van masten die geplaatst worden of DECT-telefoons, die men in huis neemt. Ook WIFI en andere draadloze apparatuur kunnen ernstige klachten geven.

Verdeling van gezondheidsklachten gemeld bij MGM i.v.m. antennes voor mobiele communicatie (1998 t/m sept.2006. n=622)



Natuurlijk krijgt niet iedereen acuut gezondheidsklachten. Of iemand gezondheidsklachten krijgt door GSM/UMTS straling hangt van veel toevallige combinaties van factoren af. Aan de ene kant hebben we verschillen in blootstelling, aan de andere kant verschillen in constitutie, ziektegeschiedenis en leefwijze van de mensen, die worden blootgesteld. Het MGM krijgt ook lang niet alle klachten, omdat mensen zowel op het idee moeten komen dat hun klachten of verergering van hun reeds bestaande ziekten door de betreffende milieufactoor worden veroorzaakt en dan ook nog op het idee moeten komen dat zij dit bij het Meldpunt Gezondheid en Milieu kunnen laten registreren. De klachten die het MGM krijgt zijn daarom te beschouwen als het topje van de ijsberg. Vaak zijn ze ernstig.

Het is dus zo dat lang niet iedereen last heeft. Net als bij het krijgen van kanker zijn er verschillende actoren en toevalligheden tegelijkertijd of achtereenvolgens nodig om het functioneren van een organisme te laten ontsporen. Als iemand door een of andere oorzaak zijn tolerantie voor prikkels heeft verloren, kan blootstelling aan straling onder de norm effect hebben, althans dat denken wij uit de meldingen te kunnen opmaken. Het TNO-onderzoek (COFAM I, 2003) heeft laten zien dat ook bij veldsterkten als 1 V/m (waarden, die in woningen voorkomen) er een statistisch significante relatie is tussen blootstelling aan het UMTS-sigitaal en het ervaren welzijn van proefpersonen. En daar werd men slechts aan één frequentiegebied tegelijk blootgesteld. Dat dit bij het vervolgonderzoek dat in Zwitserland werd uitgevoerd (COFAM II, 2006) niet gevonden werd, kan aan een aantal factoren liggen. Het was zeker geen replicatieonderzoek. (zie voor bespreking daarvan Bijlage 'Wat hebben wij aan het Zwitserse ETH¹ onderzoek : Blootstelling aan UMTS-achtige velden, welbevinden en cognitieve prestatie?')

Beide onderzoeken zeggen ook niets over de gevolgen op langere termijn.

Vanwege alle meldingen, die wij kregen en nog steeds geregeld krijgen is het MGM de mening toegedaan dat voorzichtig moet worden omgesprongen met deze fysische vorm van vervuiling en hebben wij vanaf het begin gepleit voor het hanteren van het voorzorgprincipe. De praktijk wijst uit dat de huidige normen, die gebaseerd zijn op opwarming, veel te hoog zijn, vooral als men dag- en nacht blootgesteld wordt. Hoewel de veldsterkte veel omlaag zou kunnen om mobiel te kunnen bellen, wordt daar geen acht op geslagen door de overheid.

Wat kunnen gemeentes doen om burgers met gezondheidsklachten door hoogfrequente straling tegemoet te komen?

Een gemeente, die zijn burgers serieus neemt, zou:

1. via het plaatsingsplan en het berekenen of meten van de immissie (= in de woning) bij omwonenden van een mast, de meest gunstige positie kunnen zoeken. Daarbij niet uitgaan van de officiële normen, die normaliter alleen overschreden worden als men vlak voor een antenne gaat staan. Het komt voor dat woningen van mensen in de hoofdbundel terecht komen en dat de immissie daardoor relatief aan de hoge kant is. Dit alles beoordelen vereist technische kennis en kennis van de parameters van de antennes. Er zijn goedkope detectoren op de markt, die laten horen wat we niet kunnen zien. Ook bestaan er een aantal meetbureaus, die kunnen worden ingeschakeld.
2. burgers in staat moeten stellen het plaatsingsplan te kunnen inzien en bekend maken bij welke afdeling zij daarvoor terecht kunnen. (NB. Providers staan dit niet toe uit concurrentieoverwegingen)
3. mogelijkheden moeten scheppen voor mensen, die werkelijk klachten hebben gekregen na de plaatsing van een antenne-installatie in hun buurt om hun woning op de juiste manier gesaneerd te krijgen.

¹ ETH: Eidgenössische Technische Hochschule

4. moeten zorgen dat de masten niet op of bij (=minder dan 300m) scholen, crèches, ziekenhuizen, (bejaarden) flats, verzorgingstehuizen of woonhuizen geplaatst worden.

300m is slechts een gemiddelde. In feite hangt de afstand af van het vermogen van de mast.

5. er rekening mee moeten houden dat ook op of aan de rand van industrieterreinen wel eens mensen wonen.

6. burgers wijzen op het feit dat een DECT-telefoon een zendmast in huis is.

7. mensen vragen hun gezondheidsklachten te laten registreren bij het Meldpunt Gezondheid en Milieu. Tel.: 010-4558201, www.meldpuntgezondheidenmilieu.nl. Zie ook Nieuwsbrief Plus 'Elektromagnetische invloeden in en om de woning'.

Het MGM heeft in een brief naar alle gemeenten inhoudelijk gereageerd op een brief van MONET en daarbij een uitgebreide toelichting gegeven. Daarin wordt o.a. gewezen op recent degelijk uitgevoerd epidemiologisch onderzoek bij burgers rond zendmasten. Deze brief is bijgevoegd in de bijlage.